

Nr. 13.
An. XI.
1887.

Gherla
Julia
1.

MITOCULU FAMILIEI

DIUARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

Dr. Silvestru Morariu Andrieviciu.

Eminentia S'a Preasantitulu Domnu Dr. Silvestru Morariu Andrieviciu, Archiepiscopulu si Metropolitanulu Bucovinei si Dalmatiei, este fiu de preotu si s'a nascutu in comun'a rurala bucovinena Mitoculu-Dragomirnei in 14 Novembre 1818. Parintele seu Gherasimu a fostu barbatu plinu de spiritu, energicu, iubitu si stimatu de parochienii sei si de toti, cati l'au cunoscutu; dupa veduvi'a s'a intru elu in tagm'a calugarésca si in calitate de ieromonachu 'si fini vieti'a in monastirea Dragomiru'a, unde mormentulu i-se pote vede si astadi in cimiteriulu numitei manastiri. Er' maic'a Eminentiei S'ale a fostu fic'a preotului Grigoroviciu din Mitoculu-Dragomirnei cu numele Zamfir'a. Adeveratulu nume originariu alu acestei familii este: „Morariu;“ er' adausulu „Andrieviciu“ are urmatória istoria: Ducundu-si unu Morariu din Mitoculu-Dragomirnei pentru antaia-data fiulu la scol'a normala (elementara) din Sucév'a, directorulu acelei scóle 'lu intrebá, ce nume de familia porta? Tat'a, i-i spuse cá se chiama *Morariu*. Dar' directorulu nu-i venia la socotela acestu nume, 'lu intrebá deci pre tata, cum i-se numia celu dintaiu stramosiu de care mai tiene minte? Spunendu-i cá s'a numitu „*Andrieu*“, directorulu statu pre ace'a. cá se-lu inscrie pre baiatu cu numele „*Andrieviciu*“ dicundu cá acestu nume este cu multu mai frumosu decatu numele *Morariu*. — Procedura acest'a nerománésca a directorulu se esplica cu ace'a, cá pre acelu tēpu Bucovin'a erá anexata la Galiti'a, si cá polonii faceáu cu románii bucovineni cam ace'a ce facu astadi magiarii cu románii de sub

corón'a St. Stefanu; ei polonisáu si slavonisáu numele de familia románe la tota ocaziunea binevenita.¹⁾ Sfatulu directorulu fiindu primitu, avu dreptu urmare, cá membrii scóliti din familia Morariu in tote actele publice purtau numele „*Andrieviciu*“, precandu cousangeunii loru din Mitoculu-Dragomirnei se numian pretutindeni „*Morariu*“, cum se numescu si pana in diu'a de astadi. Se formara deci dupa nume din uu'a si aceasi familia doue familii deosebite. Acestei anomalii i puse capetu mai antaiu Eminentia S'a Archiepiscopulu si Metropolitanulu, revindcandu-si prin guvernulu tierii cu documente autentice stremsiesculu nume familiaru „*Morariu*“, ce'a ce facura apoi si cei-alalti membri scóliti ai familiei.

Cu pravire la vieti'a celui mai illustru membru alu acestei familii insemnamu urmatórele:

¹⁾ Bucovin'a a fostu anexata la Galiti'a sub numele de „*Czernowitzer-Kreis*“ dela anulu 1786–1819, asiadara in decursu de 63 ani, lungi cá 63 de secole in ce'a ce priveste alterarea elementulu autohtonu alu tierii. In 4 Martie 1819 fu decretata despartirea ei, capetandu numele de „*ducatu*“, dreptulu de a alege reprezentantii sei pentru camer'a din Vien'a si unu guvernulu propriu (Landesregierung). Dara definitiv'a deslipire si Bucovinei de Galiti'a se intēpla abia in 4 Martie 1849. —

Luvetiatorii streini (de pre tēmpulu anexarii) si chiar unii preoti cá se devina persóne favorite inaintea superiorilor loru, incepura a schimosi numele baietiloru din poporu dicundu cá numele parintiloru loru e barbaru si mojosos. Ast-feliu aninara ei la numele de familia, ba chiar' si la celu de botezu terminatiunile slave *vicz*, *ski* si *uk*, facundu din *Romanu Romanczuk*, *Remaniuk* si *Romanowicz*, din *Grigori Grigorowicz*, din *Zurcanu Zurcanowicz*, din *Constantinu Constantinowicz*, din *Mitrofanu Mitrofanowicz* din

1. *Carier'a* — Tênerulu Samuilu Andrieviciu, dotatu cu cele mai escelente calitati spirituale si-a facutu studiele humanitare si cursulu filosoficu la liceulu de statu din Cernautiu, si totu acolo si-a terminatu si studiele din s. teologia intre anii 1840—1843 cá elevu alu semiariului ortodox. Succesulu in studii, atâtu in liceu, câtu si in institutul teologicu, a fostu de o potri va stralucitu, numerându-se totu-de-a-una la cei mai distinsi elevi. Dupa finea anului alu treilea alu studiiloru teologice, se casatori cu fic'a preotesei veduve Mari'a Céhovschi din Céhoru nascuta din famili'a rediesiésca Scrab'a din Stanescii de susu de pe Ceremusiu — anume Ilén'a, care erá inzestrata cu deosebite vèrtuti femeiesci. Si dupa anulu alu patrulea alu studiiloru teologice, primindu chirotoni'a in preotu la 29 Juniu 1843 fù decretatu cá administratoriulu parochialu, si apoi unu anu mai târdiu cá parochu alu comunei Céhoru lângá Cernautiu, — unde petrecù 20 de ani, impleinindu-si serviciulu totu-de-a-un'a cu zela apostolicu, asia cá Céhorulu trece si astadi cá unu modelu de parochia bine-disciplinata. Pierdiendu-si inse soci'a in flórea vietii, elu in adênc'a s'a machnire cautâ si aflâ mângaiere sufetésca in neobosit'a ocupatiune pastorésca si literara.

La anulu 1862, parintele Samuilu lasându in parochi'a Céhorului in pastoria pre ginerele seu Artemiu Beraria, primi unu locu de referintu cu o remuneratiune neinsemnata la consistoriulu din Cernautiu, unde de mai-nainte impartasiá excurrendo din Céhoru invetiamentulu tipiculu si alu cântariloru besericesci la seminariulu clericalu si la scóla dascalésca.

La anulu 1866 reorganisându-se consistoriulu besericeci ort.-orientale bucovinene I. P. S. S'a fù inaintatu de Monarchulu la demnitata de consilieriu consistorialu. — Aici incepe adevèrat'a activitate a I. P. S. S'ale, care l'a redicatu asia de susu intr'unu tîmpu scurtu in ochii intregèi preotfimi din Bucovin'a si in insa-si grati'a curtiei imperiale. — Dara in fine avù a se luptá cu tendintiele instreinatóre ale episcopului Hacman, care in acelu tîmpu de trista memoria urmâ orbisiu sfaturiloru resvratitóre ale secretariului seu Anton Schönbach. Lupt'a erá neegala, si Hacman supunându-se siópteloru dușmanóse românismului din Bucovin'a, culcâ la pamêntu de-odata doi consilieri, anume pre cosilieriulu Morariu si Zurcanu, adeca pre cei mai de frunte lucratori in consistoriu, suspindiendu-i *ab officio et sacris*. Cele mai cutezatóre incriminari si calumnii au fostu aduse contr'a acestora doi escelenti preoti ai Bucovinei. Dar'

Andrieu Andrievicz etc. . . Fii de preoti fura numiti Popowicz si Popadiuk. Cine faceá o suplica, cine cereá unu postu, cine aveá procese, si n'aveá fericirea se i-se termine numele pe wicz, ski séu uk, acél'a nu reusiá; ér' déca reusiá, se trediá si cu unu sufixu aninatu de numele seu stremosiescu. (Vedi articulu "Cateva date statistice si istorice din Bucovin'a" de T. V. Stefanelli in "Convorbiri literare anulu XIV. pag. 467—478." Mani'a de a slavisiá numele române exista la noi si astadi. Cunóscemu o comuna, unde cu documente in mâna amu poté probá prefacerea si falsificarea in acte publice a numelui de familia "Macu" in "Macovo" si a lui Cojocariu in Kuschniriuk.

adeverulu in scurtu tîmpu a triumfatu, si amêndoi fura reintegrati in posturile loru, indata dupa mórtea lui Hacman, care s'a intêmplatu la anulu 1873. Ast'a procedura i-a petatu lui Hacman numele pe totu-de-a-un'a. — Dela anulu 1874 parintele Morariu deveni sufletulu consistoriului si alu archidiecesei. Doi metropoliti se succedara dupa Hacman, anume parintii Teofilu Bendel'a si Teoctistu Blasieviciu, amêndoi ómeni bolnaviciosi si inaintati in etate, cari nu avura nici tîmpulu necesaru, nici vigórea sanetati, spre a-si insemná lucrarea loru archipastoralá prin fapte mai remarcabile, desí póte bunavointi'a nu le lipsiá. — La anulu 1874, parintele Morariu — intrându in statulu monachalu — fù inaintatu la rangulu de archimandritu catedralu, primindu cu acést'a ocaziune si numele calugarescu de „Silvestru.“ Trei ani mai târdiu parintele Silvestru fù numitu archimandritu archidieceșanu si vicariu generalu alu Metropoliei, ér' dupa repausarea fericitulu Teoctistu fù inaintatu la trépt'a de administratoriu alu eparchiei, éra apoi deamitu de Archiepiscopu si metropolitu in scaunulu vacantu alu Bucovinei si Dalmatiei.

2. *Activitatea literara.* — Poetulu rege alu româniloru, laureatulu bardu din Mircesti V. Alecsandri díce in *introducere* la scrierile lui Constantin Negruzzi, cá „spre a apretiá si a judecá meritulu unui autoriu, trebuie a cunósce bine tîmpulu in care elu a scrisu, gradulu de cultura a limbei in care elu a fostu indemnatu a scrie, si dificultatile de totu soiulu prin cari geniulu seu si-a facutu drumu pentru-cá se ésa la lumina.“ — „A sosi pre lume intr'o tíera libera si civilisata, este o mare favóre a sortii; a gasi in ace'a tíera o limba culta si avuta pentru a-si esprimá ideile si sêmtirile, este unu avantaju imeasu pentru cei chiepati a culege lauri pre câmpulu infforitu alu literaturei . . .“

Ei, in ce tîmpu si-a facutu I. P. S. S'a studiile, ce limba românesca a aflatu la conationalii sei școliti, cum erá tratata ace'a limba pre tîmpulu acél'a, si ce greutati a trebuitu se invinga geniulu marelui prelatu, cá se póta creá opere, ce cu deosebire 'lu caracteriséza de fiu alu provedintiei in midioloculu poporului seu si cari voru fi pastrate cá nesce tesaure pretióse in istori'a culturala a Bucovinei?!

Amu amintitu cá I. P. S. S'a s'a nascutu in an. 1818, cá in 1786 Bucovin'a fù anexata la Galiti'a si cá autonomi'a si-o capetâ definitivu in anulu 1849. Marele Archiereu si-a facutu dara studiile intr'unu tîmpu, cându — precum díce autoriulu articulu citatu din Convorbiri literare — „nici cruntele si ne-curmatele resbóie intêmpulate pre acestu pamêntu (Bucovin'a), nici incursiunile barbare ale Tatariloru nici navalirile órdeloru turbate ale Turciloru n'au adusu mai multa stricatiune nationalitatii române din Bucovin'a, decâtu acést'a impreunare nenaturala cu Galiti'a; cáci in acestu tîmpu fatalu o parte a Bucovinei 'si perdù faci'a s'a cea dreptu românesca, in acestu tîmpu incepù slavizarea imensa a poporului românescu, in acestu tîmpu s'a incuibatu in

asta țiera unu reu, ale carui consecinție funeste se sântiescu si astadi, si in casulu celu mai favorabilu se voru sânti inea multu tîmpu.“

„Functionarii superiori galitieni favorisara numirea amplotatiloru poloni si altoru streinii in țiera, asia că cele mai multe posturi se ocupara cu persóne din Galiti'a. Aceste inse nu cunosceáu alta limba decâtu cea poloua si ruténa, si puçinu cea germâna. Pertractarile cu poporulu trebuiaú deci se fia in limb'a polona séu ruténa. Poporulu din inceputu nu întielegeá aceste limb'i si trebuia se se esplice prin dragomani, dar' incurgéndu neintreruptu streinii din Galiti'a s'au depriusu cu limb'a loru, in care apoi se întielese si cu ocârmitorii sei. Ast-feliu începù cârmuirea a rusificá poporulu de pre la sate. Dar' clas'a boieriloru si a mazîliloru nu potù suferi limb'a ruténa; fiindu inse siliti a alergá in afacerile loru la supremele dirigatorii (precum forum nobilium), ce se afláu in Galiti'a, adoptara limb'a polona, asia că intr'unu tîmpu limb'a de conversare in salónele loru erá cea polona, precum erá cea gréca in Romani'a pre tîmpulu fanariotiloru.“

„Scólele sustienuite de fondulu gr. or. alu Bucovinei inca trecura in administrarea guvernului Galitianu, si elu abrogá invetiamentulu obligatoriu, ce'a ce facù cá diu 32 de scoli cu invetiatori români, ce esistáu in 1792, se remâna numai 14, adeca: un'a germâna-româna in Cernautiu, 9 scoli germâne-române pela țiera, 2 curatu românesci in Siretiu si Sucéva, un'a ugurésca si un'a armenésca. Fiindu aceste scoli sub priveghiarea consistoriului catolicu din Lemberg, invetiatorii români fura siliti a trece la catolicismu, si cei ce refusáu, eráu destituiti si inlocuiti prin altii din Galiti'a, cari eráu de religiune catolica si nu cunosceáu de feliu limb'a românesca. Dar' nu erá destulu atât'a, a trebuitu se viaa unu reu si mai mare: prin unu decretu din anulu 1812 scólele create si sustienuite din fondulu religionariu gr. or. fura prefacute in scoli romano-catolice. Acuma începù desnationalizarea eleviloru intr'unu modu inspaimentatoriu.“

Inchipuésca-si acum ori si cine, de ce limba românesca mai poteá se fia vorb'a in acelu chaosu de inundare si impilare streina, cându in tóta țier'a eráu numai dóue scóle curatu române si cându pentru tendint'a de a-i asimilá si a-i stinge pre români se întrebuintiaú mijlócele cele mai neandite. Limb'a românesca avù atunci adapostu inca numai in beserici, in casele sateniloru si in ale puçiniloru români adeveratu culti si cu durere de inima pentru sórtea poporului loru. Intre acesti puçini istori'a bucovinéna va insemná cu litere de auru numele mai alesu a familiei *Hurmuzachi* si *Samuilu Silvestru Morariu Andrieviciu*. — Starea cea trista de lucruri a trebuitu se umpla nobil'a inima a Marelui Archiereu de o legitima si adéna machnire, in mintea I. P. S. S'ale a trebuitu se se ivésca gândulu, că numai lumin'a este in stare se risipésca intunereculu, de care erá cuprinsu poporulu românu bucovinénu, căci cá parochu in Céhoru 'lu vedemu că redigiéza Calindariulu buco-

vinéna dela anulu 1850-1863, — 'lu vedemu lucrându neadormitu si provediéndu tóte scólele poporale si midiulocti din Bucovin'a cu siese-spredece carti românesci religióse si profane, dintre cari multe se întrebuintiédia si in diu'a de astadi in a dóu'a si a trei'a editiune, unele fiindu deja imprimate cu caractere romane.

In anulu 1850 si 1851 functioná I. P. S. S'a cá membru alu comisiunei censuratoare pentru cartile liturgice ort. orientale la Inaltulu c. r. ministeriu de interne din Vien'a cu o activitate recunoscuta de locurile inalte, si mijlocti imprimarea cârtiloru besericesci, cari pâna atunci se procuráu numai diu streinatate — la c. r. imprimaria de statu din Vien'a.

Totu cá parochu in Céhoru I. P. S. S'a a scrisu si a editatu o carte de „*Predici pentru domineci si serbatori*.“ Se iee numai cineva acea carte la mâna, si se va convinge, de ce limba vigorósa românesca dispuneá Inaltulu autoriu pre tîmpulu cându a scrisu-o, cu ce frase si dictiuni poporale, cu ce abundancia de icóne retorice, cu ce aparatu scientialu si limbisticu sciá se câscige pre ascultatori pentru scopurile s'ale.

Cá tipiconistu renumitu, Eminent'a S'a si-a câscigatu si pre acestu terenu merite nedisputabile. Compendierea sciintiei tipiconale intr'unu intregu usioru de petransu si de impropriatu mai alesu pentru alumnii seminariului si pentru elevii scólei cautorale din Cernautiu erá fórtu de lipsa. Fericitulu Metropolitu Teoctistu Blasieviciu a si compusu unu micu compendiú tipiconalu, care treceá transcrisu din mâna in mâna si se folosiá pentru studiu. Dar' atâtu compendiulu acest'a câtu si lectiile respectiviloru invetiatori de tipiconu nu eráu de ajunsu pentru insusfrea unei sciintie temeinice tipiconale, pentru-cá lipsiá bas'a, ce trebue s'o aiba ori ce sciintia bine-regulata, lipsiá adeca sistem'a. Eminentiei S'ale parintelui Morariu 'i revine meritulu, că dupa tóte isvórele existente a compusu pentru prim'a-data tipiconulu besericeci ort.-orientale in modu sistematicu, precumu se póte vedé din precuvéntarea acelu tipiconu, imprimatu sub titlulu: „Tipiconulu besericeci ortodoxe orientale pentru rânduielele liturgice in tóte dílele anului pascalu-bisericescu, compusu si intocmitu in modu sistematicu-scientialu de Silvestru Morariu Andrieviciu, Archiepiscopu si Metropolitu dreptu-credintiosu si dreptu maritoriu alu Bucovinei si Dalmatiei, si tiparitu spre întrebuintiare la seversirea rânduieleloru liturgice in tóte bisericile si la invetiatur'a tipiconala in tóte institutetele bisericesci. Cernautiu, tipografi'a archiepiscopala, 1863.“

Cá cântaretu I. P. S. S'a este cunoscutu si astadi nu numai in Bucovin'a, ci pretutindeni, pre unde a petransu „*Psaltich'a bisericésca*“ compusa de I. P. S. S'a si pre unde a avutu ocaziune de a celebrá serviciulu divin — Vóce mîdiósa si dulce-simpatice dela alto pâna la soprannu, o intonare corecta si nisece modulari particulare, ce le face la unele pasagie ale s. liturgii, aceste suntu proprietatile prin cari Eminent'a S'a 'i farmeca pre ascultatori, cându celebrédia s. liturgia.

Că cunoscătoriu alu artei musicale, Eminentia S'a s'a ocupatu si cu asiđiarea cântariloru besericesci pre note lineare inca pre tēpulu cându eră conducătoriu alu invetiământulu tipiconalu si alu cântariloru besericesci la seminariulu clericalu si la scóla dascalésca din Cernautiu, compunēdu dōne caiete musicali. Dara in anulu 1879 I. P. S. S'a a imprimatu in atelierulu litograficu-artisticu alui Josef Eberle et comp. din Vien'a „*Psaltich'a bisericésca*,” si cu acestu opu de valóre a adusu diecesei unu serviciu de totu mare, pentru-că trebuintia lui eră in Bucovin'a fórtē sēmtita.

Pre bas'a meritelorū celorū multe literare I. P. S. S'a fū alesu in anulu 1863 de vice-presiedinte alu „*societatiū pentru cultur'a romana in Bucovin'a*,” in care calitate a condusu societatea spre multumirea tuturor'a, lasāndu si aicea urme de activitate literara in mai multe conferintie publice, ce la tēpulu loru au fostu publicate in Calendariulu bucovinēnu. Dela anulu 1880 I. P. S. S'a este membru onorariu alu amentitei societati.

In fine, dela suirea pre scaunulu metropolitanu, Eminentia S'a a pusu la cale redigiarea fóiei besericesci literare „*Candel'a*” care respāndesce lumina in beserie'a ortodoxa.

3. *Increderea publica in persón'a Eminentiei S'ale si jefele cele-a adusu pentru binele comunu.* — I. P. S. S'a parintele Morariu s'a bucuratu totude-a-un'a de stim'a comunu si de increderea dēplina a clerulu si a diecesaniloru. Dreptu dovada despre acést'a amintimu, că in mai multe rōnduri a fostu alesu de primulu corpu alegatoriū alu nobilimei că deputatu in diet'a provinciala si in senatulu imperialu, si numai Eminentiei S'ale 'i revine meritulu de a fi fostu audita limb'a romāna in desbaterile senatulu imperialu si in ale dietei bucovinene, care la alesu pentru mai multi ani si de membru in comitetulu tierii. — Autonomi'a besericea ortodoxe a Bucovinei detoresce asemenea — in mare parte. — I. P. S. S'ale parintelui Morariu desvoltarea s'a. La anulu 1871, I. P. S. S'a a elaboratu unu proiectu de lege pentru congressulu besericescu, care a si fostu sanctionatu de Maiestatea S'a Monarchulu nostru la 9 Augustu alu acelu'asiu anu, si prin care I. P. S. S'a si-a cāscigatu titlulu de archimandritu si cancelariu sinodalulu. — In tēpulu din urma alu pastorirei Cēhorulu, parintele Morariu a fostu si conducătoriu alu protopresbiteratulu Cernautiulu, implinindu-si misiunea si in acestu postu cu unu zelu deosebitu pentru beseriea si scóla.

Profesorii facultatii teologice a universitatii imperiale din Cernautiu 'i conferira titlulu de „*Doctor sacrae theologiae honoris causa*” care fū aprobatu de Maiestatea S'a.

La anulu 1870, precāndu avutulu fondu religionariu bucovinēnu eră in pericolulu de a fi fnghititu, I. P. S. S'a a fostu capulu meetingulu adunatu in gradin'a publica din Cernautiu in numeru de vre-o 3000 tierani, 50 proprietari mari (boeri vechi), preste 200 preoti, vre-o câte-va sute de rediesi si multime de industriasi si comercianti.

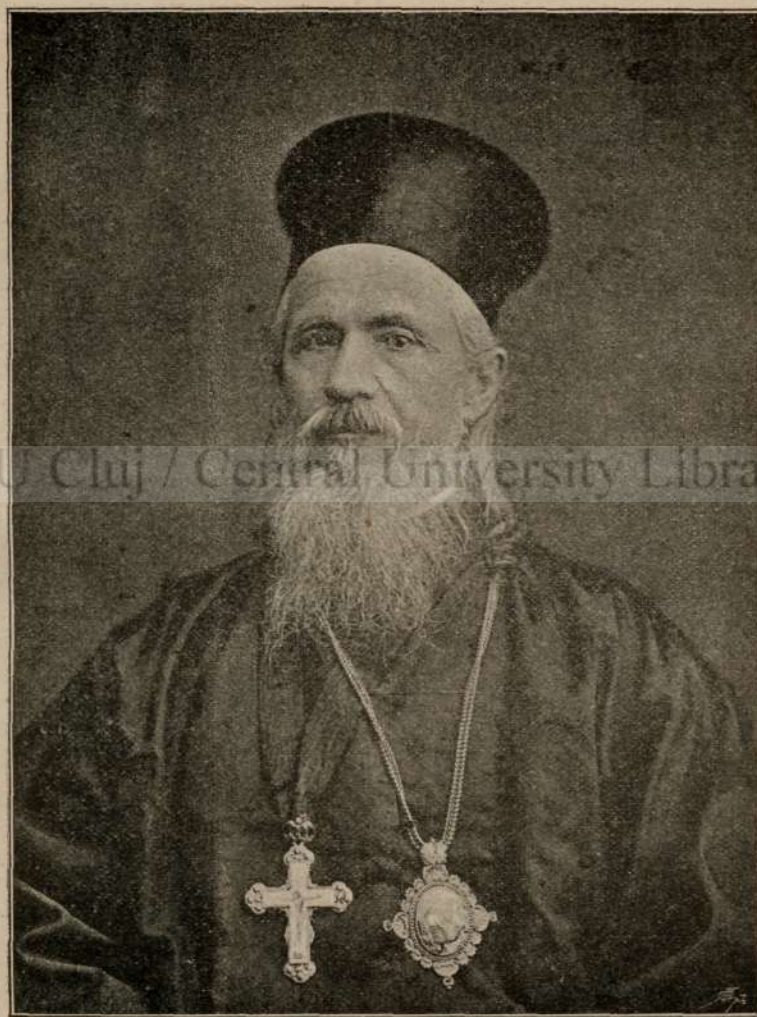
Incātu privesce sēmtiulu de caritate alu Eminentiei S'ale pentru alinarea suferintiiloru publice si pentru māngaierea tuturoru cel-ru din nevoi, marturisescu mille de exemple ce le-a aretatu in totu decursulu vietii S'ale si cu deosebire in tēpulu de cându l'a invrednicitu D.-diu a fi Archipastoriulu Bucovinei. — *Nulla dies sine linea*, acést'a e divis'a prea nobilei inine Archipastoresci, si dēca ni-arū fi cu putintia a enumerá tōte faptele de caritate ale Eminentiei S'ale amu vedé o intrēga viētia omenésca jertfita pre altariulu iubirei. Eminentiei S'ale 'i detorescu veduvele preotese bucovinene si copii loru orfani marirea pensuniloru din fondulu religionariu; Eminentiei S'ale 'i detorescu cantorii besericesci din Bucovin'a bunatātirea salareloru; Eminentiei S'ale 'i detorescu multime de tineri studenti fāra midiulóce carier'a loru de astadi, fiindu sustiēnuti cu sfatulu si cu banulu in calea studiiloru. In localitatēle resiedintiei Archiepiscopale Eminentia S'a sustiēne si astadi cu victu si tōte cele de lipsa pre multi studenti sermani, si pentru ori ce scopu de bine publicu I. P. S. S'a premerge cu esemplulu, impartindu ajutóre in tōte partile.

4. *Viēti'a familiara.* — Din casatori'a s'a fericita, parintelui Morariu 'i remasera numai trei copii: doi fii, dintre cari celu mai mare muri că studente de clas'a a siés'a gimnasiala si o ficia. Ficia Juliān'a. — soēia unu'a dintre cei mai distinsi preoti — Artemiu Berariu — parochu si protopresbiteru la Cēhoru, membru alu comisiunei esamiatóre la facultatea teologica-ortodoxa din Cernautiu, primuredactoriu alu „*Candelei*” si cancelariu sinodalulu alu Metropoliei Bucovinei si Dalmatiei, — mori inca in anulu 1883 spre adēnc'a intristare a familiei si a cerculu celu mare de cunoscuti, lasāndu in urma-i cinci copii, unu soēiu neconsolatu si unu golu in cerculu damelorū nationale pāna astadi neinlocuitu. Éra fiulu Eminentiei S'ale Vasilie Morariu absolventu alu facultatii de dreptu din Vien'a, este adiunctu c. r. si judecatoriu de instructiune in Cernautiu si se distinge prin unu spiritu de magistratu integru si prin o inima prea nobila. Elu e si membru alu dietei bucovinene, membru la multe societati filantropice, e sufletulu societatii „*Armoni'a*,” unic'a societate romānesca in Cernautiu, care aduna tōte pēturile romāne sociale sub aripele s'ale si pentru care elu pórtu o neadormita ingrigire in tōte privintiele.

Acestea suntu pre scurtu faptele, meritele si vērtutile ce compunu corón'a nevestedita a Eminentiei S'ale Preasāntftulu si Prealuminatulu Archiepiscopu si Metropolitulu alu Bucovinei si Dalmatiei Dr. Silvestru Morariu Andrieviciu.

Faca deci prea bunulu Domnedieu că I. P. S. S'a se petrēca in midiuloculu nostru inca multi, multi si fericiti ani, că se-si póta impleni tōte aspiratiunile cele nobile, ce le nutresce faēia cu beserie'a ortodox-orientala si patri'a nōstra multu iubita!

Dr. Silvestru Morariu Andrieviciu.

Clopotielulu fericirei.

Unu rege 'n ór'a mortii pre fiiulu seu chiemà,
'Lu prinse blându de mâna, pe tronu 'lu asiediã
Si-i dise-apoi: „Iubite, de-acum comôr'a-ti lasu
Si numai înc'-o vorba se-ti spunu mi-a mai remasu:

*Tu pôte credi cã lumea-i o casa de placere,
Dar' dragulu meu, nu crede; ea-i casa de dorere, —
Nefericiri suntu multe, êr' fericiri pucine,
Mai multu in grigi, necasuri traiesci de adi pre mâne.“*

Muri betrânulu. Fiiulu seu nu 'lu cãm pricepusê,
Cãci 'i zîmbiã-'nca lumea cu farmece nespuse
Asia, c'-odata-si dise pe gânduri stându perdutu:
„Eu voi s'aretu cã ta'a dreptate n'a avutu!“

Deci pe palatu de-asupr'a, curatu sub sal'a s'a,
In care totu-de-aun'a lucrã, mâncã, dormiã,
Unu clopotielu elu puse se fia atêrnatu,
Ce-abia atinsu din sala dã sunetu minunatu.

Apoi la toti supusii din tiér'-a datu de scire
C'-a trage clopotielulu la ori ce fericire
Ce-o va sêmti — crediêndu cã di de di mereu
Sunã-vã clopotielulu, vestindu noroculu seu.

Dar' un'a dupa alt'a trecu dilele de-a rëndulu,
Si tace clopotielulu, cum tace 'n rege gândulu
Ce l'a avutu. Elu vede cã de ce tẽmpulu trece
Si inim'a-si sêmtiesce din ce in ce mai rece.

Odata inse totusi — facându o amicie —
De șfara vrê se traga cu mare bucurie, —
Dar' êt'-unu solu sosesce si-i dice intristatu:
„Mari'a t'a, amiculu amaru te-a însielatu!“

De-alu seu poporu alt'-data aude cã-i iubitu
Si êr' de șfara prinde monarchulu fericitu, —
Dar' vine unu ministru si-i spune cu 'ntristare:
„Mari'a t'a, poporulu ne 'njura 'n gur'a mare!“

Si regele-i respunde: „La ce suntu eu menitu?
Poporulu meu se strîge, cã-lu facu nefericitu?“
Se pune-apoi pe gânduri si di de di muncesce,
Pân' ce poporulu — „tata“ aude cã-lu numesce.

Atunci prin o ferêsta-si indrêpt'-a-s'a privire
Si 'n ori ce casa-i pare cã vede fericire. . . .
Deci repede se 'ntôrce si prinde êr' de șfara —
Dar' ôre ce s'aude? ce sgomotu e afara?

„Mari'a t'a dușmanii in tiêra au intratu,
Au arsu a nôstre case, pe drumuri ne-au lasatu!“ —
„Dușmani?“ — intrêba d.-nulu — „dușmanii suntu
[la noi?“

Si lasa clopotielulu, se duce la resboiu. —

De multe suferintie acum a-'ncaruntitu,
Dar' clopotielulu inca nici cându nu l'a clintitu;
Si desi cãte-odata vre-o bucuria-aveã,
Se traga clopotielulu elu nici numai visã.

Sosesce ór'a mortii. Sdrobitu elu stã pe patu
Si-aude de afara unu plânsu neincetatu.

„Ce plânsu audu?“ — intrêba pre cancelariulu seu. —
— „Copii vrêu lu „tat'a“ si-afara plângu mereu!“

— „Deschide-li se între! De mine ór' li-i doru?“

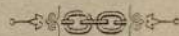
— „Pentru-a t'a viêtia, Dòmne, si-ar' dã viêtia
[loru!“ —

Si-'n sala éta intra poporulu seu cu graba,
Êr' regele se scôla si ast-feliu i-i intrêba:

„Copii, voi me iubiti?“ — „Da, tata!“ dîcu prin plânsu.
Atunci'a domnitoriulu cu chipulu sarbedu, stînsu,
La ceriu privesce-afara spre bolt'a lucitóre
Si trage clopotielulu, apoi zîmbindu elu môre.

(I. G. Seidl.)

C. Morariu.

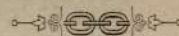

Acrostich.

E diu'a numelui teu scumpu . . .
In ast'a di de veselie
La ceriu gândirea-mi inaltîndu,
O, prea iubit'a mea soția!
Eu rogu ceriulu: se-ti dé multu bine,
Cum fericire tu mi-ai datu;
Numai norocu se affi 'n cale-ti,
Cum eu in tine am aflatu;
Atãtu de dulce véti'a-ti para
Precãtu dẽ scumpa-mi-esti tu mie!

Bucuresti. 21 Maiu 1887.

P. Dulfu.

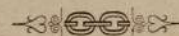
Respunsu Floricei.

Se-ti respundu, me 'ntrebi tu draga,
Când in ochii tei privescu,
De ce 'ncepu se fiu voiosu
Si de ce zîmbescu? —

Cându tramite dragulu sóre
Raz'a-i dulce pre pamẽntu:
Tôte florile re-'nvie
Vesele ridiêndu! —

Tu 'mi esti raza, tu 'mi esti sóre,
Raiulu celu cerescu,
Si cându ochiu-ti me privesce,
Eu . . . se nu zîmbescu!? —

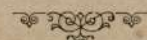
Octavianu.

La E.

Cându sufletu-'ti se 'ncinge de nôpte 'ntunecósa,
Si inim'a t'a môre in doru amaru si greu,
De vrêi o mângaiere copil'a mea frumósa
Gândesce, cã de suferi — mai tare suferu eu!

G. Simu.

Strad'a Carmen Sylva.

— ROMANU. —

(Urmare.)

XIV.

Banueli.

Cându spre sér'a dfilei sciute veni Laib la contoaru cá se incheia si elu cass'a, Simon Ruben asociatulul seu 'lu întemînă cu scirea despre lips'a de o mia de floreni din cass'a bancii.

„En' vedi, nu cum'va ne-a datu nóue mai multu pecatosulu de Lustic,“ 'i dîse elu apoi.

„Indata, se-mi facu socotél'a si se numeru banii,“ respuse Laib. „Ah!“ continuà elu vorbindu in sine, „de ar' fi aici i-asii fi prinsu pre amêndoi si pre fléculu de Lustic si pre obrazniculu de Mistrelu. Se-i aretu eu acum dimisie, cum n'a visatu. Totu odata se-lu intiaru si de poff'a a se mutá la banc'a Patri'a. Unu functionariu destituitu si urmaritu pentru banuel'a cá ar' fi participatu la sustragere de bani din cassa, nu pôte stá in fruntea unui institutu financiaru si chiar' déca ar' stá, acelu institutu nu ne pôte face curentia nóue.“

Ast-feliu de gânduri preocupáu pre ovreiulu nostru, precându 'si aduná intrarile si esirile de bani si-si statori sum'a ce trebuia se fia in cassa.

Asociatului seu nu-i spuse nimicu, căci elu de-si ovreiu, dar' erá fricosu cându se tratá de vre-o intriga, la care aveá se intrevina parchetulu. De judecatori de instructiune si de procurori fugia cá draculu de tamâia. Nici se audie de-cum se-si faca de lucru de voie buna.

Laib rumegá deci planurile s'ale in sine si nu spuse nimicu cătra Ruben, cá se nu-lu complice in actiunea criminala, unde l'ar' fi impedeatu, ba l'ar' fi datu chiar' de golu.

Acum terminasé cu socotelile, aveá numai se numere banii.

Cându 'lu vediu Ruben cá incepe a verificá numerarulu din cassa veni la elu si-lu intrebá:

„Câti trebuie se fia?“

„5718 floreni 13 cruceri.“ Laib spusese anume cu o mîia de floreni mai multu, căci cunosceá obiceiulu asociatului seu si scia, cá acest'a va stá lângă elu pâna va terminá cu numeratulu, ér' déca prisosulu ce sperá a gasi s'ar' fi constatatu in present'a lui, atunci i-s'ar' fi stricatu planulu.

Vicepresiedintele bancii numerá deci banii si gasi, nu numai 5718 floreni 13 cruceri, ci chiar' 5918 floreni 13 cruceri, 'i prisosiáu deci 1200 floreni dupa bilantiulu seu, ér' in aparintia numai 200 floreni.

„Nu pôte fi dela banca acestu prisosu de dóue sute floreni,“ dîse Ruben.

„Nici decum, — va fi vre-o gresiala din partea mea, voiu revedé cass'a mâne,“ observá Laib. „Acum e acum,“ continuà elu in sine, „Trebuie se intocmescu lucrurile cu minte. Mii'a

de floreni, — déca este in cass'a nóstra, — si pare cá este, am s'o oprescu, s'o oprescu pentru trebuintiele mele particulare. Prin lips'a loru din cass'a bancii am dobênditu pre ne-acceptate o arma prin care voiu poté perde de siguru pre cei doi ómeni, cari au îndraznitu a me nesocoti pre mine, de-si le suntu mai marele loru. Mai ântâiu se vedu déca Mistrelu a facutu aretare oficiala despre lips'a constatata. Speru cá nu, căci este cam nesocotitu si incrediutu, încâtu nici odata nu se va fi gânditu, cá ar' fi vre-unu omu pre lume, care se-lu presupue hotiu. Haidemu la jupânulu Pucle.

Si cu elu asiu fi gatatu de multu, dar' ajungându in stare de falimentu, pâna ce nu m'am vediutu cu banii in mâna pentru gradin'a ce am cumperatu dela elu si pre care am vëndutu-o pre pretiu insutitu tatalui, sindicii de falimentu mi-ar' poté luá lucman'a din mâna.

Dar' nu mai pôte durá multu, vre-o dóue trei septemâni inca. Afacerea a ajunsu pâna la ministeru, ér' acolo am pre fratele Siser, omu cu multa trecere. Trebuie se me reguleze câtu de curundu, apoi se vedi frate Pucle, mirare ce te va cuprinde:

Procederea va fi fórte simpla. Voiu cere o revisiune a politieloru, si descoperirea falsului comisu de Pucle este gata.“

Cu aste gânduri merse ovreiulu la sociulu seu de presidentie.

Pucle tocmai incheiasé si elu cass'a s'a si paziá nedumeritu pentru o diferintia.

„Buna sér'a,“ 'lu salutá Laib.

„Buna sér'a,“ respuse Pucle, fâra a-si reveni din preocupatiunea s'a.

„Ti-a venitu vre-unu raportu dela banca,“ intrebá Laib.

„Despre ce lucru?“

„Loctitorulu de directoru nu ti-a inaintatu nici unu raportu oficialu?“

„Nimicu, dar' ce-i?“

„Taci cá-i bine,“ cugetá Laib, apoi dîse cătra Pucle:

„Le-au lipsitu o mîia de floreni la inchiarea cassei.“

„Cându?“

„Astadi!“

„Ciudatu lucru!“

„In adeveru ciudatu, cá voiescu se faca musiamă acést'a lipsa. Mie nu-mi pare lucru curatu!“

„N'am voitu se dîcu ast'a?“

„Dar' acumu o dîci si d.-t'a!“

„Nu!“

„Ce feliu esti de alta parere, dieu me miru de d.-t'a!“

„Este ciudatu reluá Pucle cu o fačia câtu se pôte de neinteliginta, cá mie tocmai adi 'mi prisosescu chiar' o mîia de floreni.“

„Aș!“ facú Laib desagreabilu surprinsu.

„In adeveru!“

„Si credi cá-ti vinu dela banca!“

„Se pôte, cu tóte cá tocmai astadi n'am avutu nici o daravere cu ea?“

„N'ai avutu nici o daravere?“ esclamă Laib cu atât'a vivacitate încâtu nu remasè neobservata nici chiar' de Pucle; deci pentru de-a risipi ori ce banuêla ce ar' fi potutu veni acestui'a adausè, „atâtu mai reu pentru bietulu cassariu alu bancii. Scii ce-mi vine a crede?“ întrebă elu apoi.

„Ce?“

„Cà ai facutu vre-o gresiala si cà in adeveru nu-ti prisosesce nimicu.“

Acést'a observare o facusè Laib cu o indoita intentiune. Dintru ântâiu voiá se afle dela Pucle, déca 'si revediusè bine cassa, dar' apoi voiá se arunce semènti'a indoielii in sufletulu lui care incepusè deja se incoltíesca in propri'a s'a inima spurcata despre realitatea prisosului in cass'a loru. Voiá deci se opréscã pre Pucle cá nu óre-cumva se ofere mii'a de floreni spre imple-nirea lipsei dela banca.

„Am revediuu tóte posturile de trei unele de patru ori, deci nu se póte se amu gresiéla.“

„N'ai grigia,“ observă Laib, „cà mâne va veni cinev'a se-ti reclameze acei bani, déca nu va veni chiar' astadi.“

„Asia credu si eu, deci 'i voiu pune separatu in unu plicu. — Cu tóte astea este ciudatu cà tocmai ace'asi suma se lipsésca la banca, care este prea multu la mine.“

„Voi'a întêmplarii d.-nule Pucle, dar' acést'a coincidentia in adeveru cãm surprindietóre se nu te preocupe la cercetarea casului ce avemu se facemu cu cea mai mare rigóre.“

„Bietula Lustic.“

„Si elu dar' mai multu banuiescu pre insolentulu de Mistrelu.“

„Cum asia?“ întrebă Pucle cam alarmatu, dupa cum se alarmá totu-de-a-una cându erá vorb'a de persón'a lui Traianu, in care se deprinsesè a vedeá unu aparatoriu de-si nevolnicu alu onórei s'ale.“

„D'apoi déca reulu nu s'ar' trage dela elu, ar' fi trebuitu se-si faca detori'a, raportându despre faptu, dupa cum 'lu obliga regulamentulu bancii,“ replică ovreiulu.

„Nu sciu ce se mai dícu, m'a luatú cá nisce ametieli,“ se tânguí Pucle.

„Actiunile bancii de schimbu nu voiescu se se uree,“ schimbă Laib vorb'a.

„Nu bata-le D.-dieu, stáu cá si intiepenite.“

„Dar' ai vobitu cu Voterli, Rulen, Touse si cei-alalti pentru actiunile nóstre.“

„Am vorbitu!“

„Si ce dícu?“

„Nu voiescu se le dee.“

„Lasu cà le voru dá ei, cându voru audí cà lipsescu bani din cassa.“

„Dór' pentru miser'a de o miia de floreni...“

„Faim'a va esagerá sum'a,“ obiectă Laib, „mai cu séma déca voiú aveá eu grigia de o esageratiune sanetósa,“ — apoi reluându ér' cu vóce tare díse:

„Mâne e Dumineca!“

„Da,“ afirmă Pucle oftându.

In trei Dumineci de-a rîndulu scadiusè cursulu actiuniloru s'ale, éta pentru-ce oftá.

„Diu'a cea mai buna cá se revedemu pre neaseptate cass'a bancii.“

„De ce se fia dí mai buna de-câtu alt'a?“ întrebă Pucle numai pentru a díce si elu ceva.

„Fiindu-cà potemu continuá cercetarile nóstre óre întregi fâra a causá nici o zatignire in mersulu afaceriloru, pre care in dí de lucru le-amu gená multu puçinu.“

„Asia dara...“

„Mâne câtu de diminétia...“

„Dupa beserica, la totu casulu.“

„Credeám cà nu te prea duci la beserica,“ obiectă ovreiulu.

„Nu-i vorb'a de mine, ci de functionarii bancii, de gur'a lumii.“

„Ce are a face gur'a lumii...“

„Ar' díce cà am uitatu cu totulu de D.-dieu.“

„Ba ar' díce cà v'ati facutu cu totii ovrei, nu-i asia?“

Pucle tacú, semnu cà Laib 'i ghécise gân-durile.

„Pâna cându o Iehova,“ borborosí acest'a in sine, „vei suferí cá se remânemu de batjocur'a lumii?“ Apoi întrebă pre Pucle:

„Cându esu crestinii dela beserica?“

„La diece si jumetate, din unele besereci la unspredece.“

„Pre mâne la unspredece óre dara, se fimu la banca. La revedere.“

„La revedere!“

Pucle dupa plecarea ovreiului se grabí a-si inchide contoarul, si merse pre strade in susu si in jos, oprindu-se din-aintea fia-carei cafenele, fia-carei restauratiuni, cu unu cuvèntu prela locurile unde publiculu are obiceiul de a se aduná.

Pareá cà cauta pre cinev'a.

In adeveru voiá se se întelnésca cu Traianu. si se-i sufle unu cuvèntu despre cele ce se pre-gateáu in contr'a lui.

Ar' fi potutu se mérga acasa la Traianu, séu se-lu chieme pre acest'a la sine a casa, inse prea ar' fi batutu la ochi.

Dupa-ce cutrierasè aprópe tóte partile ora-siului, se convinsè, cà astfeliu nu-si va poté ajunge scopulu, deci mersè a casa si scrisè urma-toriulu biletu:

— „Domnule Mistrelu.“

Se scii, cà mâne Dumineca dupa beserica, la 11 óre vomu veni, eu si cu vicepresiedintele d.-nulu Avram Laib se revisuimu cass'a bancii, in care dupa cum audu lipsescu o miia de floreni. Rupe acestu biletu indata dupa-ce l'ai cetitu.

Alu d.-tale de binevoitoriu.

Pucle.“ —

Acum erá vorb'a cum se faca cá biletulu se ajunga la destinatiunea s'a.

Se gândi multu in susu si josu. In fine 'i veni in minte, cà betrânulu Mistrelu, tatalu lui Traianu, aveá obiceiulu de a merge in fia-care séra in cutare cafenea.

Mai bunu mijlocitoriu nici că poteá gasi. Mersé deci la sciut'a cafenea, unde gasi in adeveru pre tatalu lui Traianu.

„Domnule Mistrelu“ 'i dîsè Pucle luândulu la o parte, „te rogu se predái acestu biletu fiului d.-tale inca in asta-séra.“

„Cu greu voiú poté face ast'a,“ respunsè be-trânulu, „câci se duce la balu. Este vre-unu lucru insemnatu?“

„Da!“

„'I voiú tramite dara biletulu la balu!“

„Ba nu, ast'a se n'o faci. Inse mâne desu de deminétia se-lu scoli din patu, audítu-ai d.-le Mistrelu, se-lu scoli din patu si se-i dáí biletulu.“

„Nu potú se sciu si eu ce cuprinde?“

„Cá tata credu că vei voi binele fiului d.-t'ale, si apoi afara de ace'a 'ti va spune si elu, deci n'am se tiénu taina din-aintea d.-t'ale. Este vorb'a de o mija de floreni ce lipsesce din cass'a bancii.“

Betrânulu Mistrelu începú se tremure.

„Pentru D.-diu,“ dîse elu cu vócea stinsa, „me mirám eu de unde a avutu bani, cá se se puna tovarasiu cu afurisitulu de gazetariu.“

„Pst, taci d.-nule, bine că nu te-a audítu altulu de-cátu eu. Scíi că vorbele d.-tale l'ar' duce pre Traianu de-a dreptulu in puşcarie. Déca te indoiesci d.-t'a de dînsulu, apoi noi streinii trebue negresítu se-lu condamnám.“

„Ai dreptate d.-nule. Aversiuinea mea in contr'a scriitoriloru de totu soiulu este de vina déca câte odata, cându 'mi vine aminte de pasiunea de autoru a fiului meu, 'mi perdu ratiunea. Tocmai astadi am aflatu din intêmplare că Traianu s'a asociatu in secretu cu editorulu jurnalulu de Tenipesci si totu astadi 'mi víi d.-t'a cu scirea despre o lipsa din cass'a bancii. Vorbele de mai nainte au fostu numai o exclamatiune de ciuda si te rogu a nu le luá in altu sensu.“

„Poti fi incredintiatu d.-le Mistrelu, că din partea mea fiulu d.-t'ale n'are se se asepté de-cátu la bine. — 'Mi este simpaticu,“ adause elu inrosíndu-se sub privirea jumetate de uimire jumetate de recunoscintia ce aruncase be-trânulu Mistrelu la ultimele cuvinte asupr'a lui. „Dar' acum destulu a fostu vorb'a nóstra secreta, me duc, cá nu cumv'a se ne íee la ochi lumea din pregiuru. „Nópte buna, nu uitá de biletu.“

„'Ti multumescu de bunatatea d.-tale d.-nule Pucle, nópte buna,“ respunsè be-trânulu Mistrelu. —

Nu ne-amu ocupatu pâna acum mai de aprópe de tatalu lui Traianu, fiindu-cá n'a jucatu pâna aici unu rolu in naratiunea nóstra, dar' acum vrêndu nevrêndu trebue se spunemu câte cev'a despre elu.

Cá se nu intrerupemu pentru tîmpu prea îndelungatu firulu naratiunei nóstre, ne vomu marginí la impartásirea strictulu necesaru si facéndu pe scurtu biografía be-trânulu Mistrelu, vomu reflectá totu odata si la copilaria lui Traianu, facéndu ast-feliu mai de aprópe cunoscintia cu caracterulu lui.

(Va urmá).

TEOCHAR ALEXI.

PRE CULMEA DEALULUI.

— Meditatiuni. —

I.

Privitám adese sórele apunându in nori pur-purti si ultimele lui radie au sarutatu adese-ori gânditóri'a mea fačia. Pre culmea dealulu cu privirea pierduta in nemargiure, cu sufletulu estasiatu si cu inim'a plina de doru, am ascultatú clopotulu dela besericuti'a satulu si mânilé mele s'au inceleştatu spre rogatiune. Si m'am rogatu, si am plânsu . . . Am plânsu fára se sciu cá de ce plângeám! . . . Turmele intráu in satu, si clopotielele oiloru sunáu atátu de jalnicu. Sub dealu caminu-mi parintiescu cu gradin'a cea lunga in fundulu carei'a este unu morméntu rece si mare ce ascunde in sênnulu seu tóta bucuri'a mea . . . Acolo dórme mam'a mea. Mam'a, . . . carea cându erám copilu veniá adese-ori cu mine pre culmea dealulu, si 'mi vorbiá asia de frumosu despre Domnedieu, despre natura si despre inim'a omenésca, încátu potú afirmá că n'am audítu pre nime vorbindu asia.

II.

Pre culmea dealulu stau si adi, . . . sênguru. Am chiamatu pre mam'a se vína cu mine, se-'mi vorbésca, se me faca bunu, — dar' ea dórme si nu-si mai poté parasi somnulu. — Si e asia de linu somnulu ei — somnulu vecínicu. Óre cându voiú dormi si eu cá dîns'a? Uní dícu că e dulce viéti'a si e rece sênnulu morméntulu . . . Rece . . . dar' cându inim'a e rece nu e óre mai bunu unu morméntu tacutu decátu o viéti'a viforósa?

III

Privescu si adi sórele apunédu in nori de ninsóre, desí primavér'a se apropie cu radiele ei ca'dutie. Câte-o flóre alba resare ici si cólea, dar' abia o saruta radi'a sórelui si néu'a se asiédiá pre sênnulu ei fragedu si . . . flórea móre. — Fericite flori! nasceti, traiti unu minutu de fericire scaldate in radie de sóre şi-apoi moriti sub primii fulgi de nea. — Nu e ínse asia inim'a omenésca. Ea traiesce multu, suferé si mai multu si móre suferíndu nespusu de multu.

IV.

Pre straturile aerulu ajunge unu sunetu legánându-se pâna la urechile mele. E clopotulu dela besericuti'a satulu. Si suna asia de jalnicu. A moritu cineva de securu, câci sunetulu clopotulu e jalnicu cá desnadaşduirea. In dí de serbatóre alt-cum resuna clopotulu — e veselu cá sórele ce resare, — cá inim'a copilulu imbracatu frumosu, cá sufletulu curatu alu feciórei desmierdate. Clopotulu! . . . ce misiune are si clopotulu in lume! Elu ne chiama la cea mai mare fericire, la beserica, la rogatiune, si elu, totu elu, cu glasulu lui de arama ne vestesce că a sositu tîmpulu plangerei, — cá s'a uscatu o flóre si mirosulu ei — sufletulu — si-a luatú calea spre albastrulu noriloru — la Domnedieu. . . . Dómne! óre cându 'mi voru trage si mie clopotele?!

V.

Turmele intra in satu... Clopotielulu oiloru suna in o dulce armonia cu clopotulu besericutiei... Ele pasiescu linisците si blânde câtra strunga, pecurariulu le striga pre nume. Ele 'lu asculta, câci cuoscu glasulu lui

VI.

Pre culmea dealului este unu peru, — Incepe a muguri perulu si paserile ciripescu, sarindu din ramu in ramu. Ele 'su vesele si nu sciu câ pôte sôrele ce zîmbesce din sênulu noriloru de zapada mâne nu se va mai zarî, acoperitu fiindu de fulgii ce voru cadé batuti de vântu, cari o se inalbéca ramurile perului . . . Pentru tôte vietuitôrele din lume nu esista decâtu presentulu. Singuru omulu in midiuloculu bucuriiloru tremura câ mâne pôte fi reu déca adi e bine. Si eu sum omu — deci tremura serman'a mea inima câ mâne pôte fi mai reu si cá adi . . . Si câtu e de dorerosu a vedé vescedîrea t'a, cându primavér'a tôte le intineresce.

VII.

La nestatornicia lucrurilor gândindu-me, sêmtescu o lacrima ardietôre in tulburatii mei ochi, si acést'a lacrima intuneca vederea mea, dar' luminéza si liniscesce chinuitulu meu sufletu . . . Oh! lacrimile suntu o mare benefacere! Déca sufletulu tea apesatu de doreri e aprôpe se se sdrobésca, déca inim'a t'a tremura de suferintia si e aprôpe se se sfasié; e destulu o lacrima calda isvorita din unu ochiu seninu, pentru-câ sufletulu se se recorésca si inim'a se se liniscesca. Nu plânge deci inima! Suflete alu mea insenineza-te! Vedeti natur'a e asia de blânda, paserile cânta asia de frumosu si clopotulu besericutii suna asia de linu, incâtu omulu se sêmte transpusu in ceriurile senine — fačia in fačia cu celu ce ne imparte si bucuriile câ si dorerile.

VIII.

Si in midiuloculu acestoru gândiri intristatôre apari tu iubita mea mãndra si stralucitôre câ o luna pe arip'a unui noru in midiuloculu unei nopti eterne si intunecósa.

Tu idealu alu visuriloru miele, dulce câ primavér'a ce vine, blânda câ viorelele ce resaru si buna câ cerulu ce ne acopere. — Mi-se pare câ 'su iubitu de tine câ si de mam'a carea m'a nascutu. — Si inim'a 'mi sioptesce câ nu mai sum singuru in lume, câci nu e singuru celu ce se sêmte iubitu. — Cu ochii tei mari si senini, cu fačia t'a resignata, cu buzele t'ale ce pururea zimbescu asia de tristu, — tu 'mi apari menita câ se fii ângerulu mângaitoria a sufletului meu plutitoriu prin atâtea doreri si batutu de atâtea vânturi infioratôre. — Dar' tu nu scii dorerile mele! — Tu me credi fericitu, câci tu nu m'ai vediutu decâtu ast-feliu. Cum asiu si poté ôre se fii alt-feliu decâtu fericitu cându te vedu pre tine? — Câte dile de dorere am petrecutu pre culmea acestui dealu gândindu la fericirea ce o

voiu avé vediundu-te . . . O! dar' déca m'ai vedé tu aici, de ai privi in ochii mei tulourati de lacrimi si pierduti in nemarginire. ai vedé câ si eu suferu in lume, — câ am crucea mea si cunun'a mea de spini . . . dorerile mele — si m'ai plânge, — dá, de securu m'ai plânge, câci nespusu de buna esci tu.

IX.

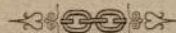
Trei afectiuni puternice m'au mângaiatu in calea vietii mele. Am iubitu pre mam'a mea si adi me inchinu umbrei ei. M'am sêmțitu consolatu sciendu câ am unu pretinu — o inima nobila si sfânta ce me iubesce si intaresce in midiuloculu nefericiriloru mele, si am speratu. . . . O! pôte câ am speratu prea multu . . . câ me vei iubi tu dulcea mea si vei fi a mea! — Am pierdutu pre mam'a mea. Ea e colo susu, unde eu omu netrebaicu si peccatosu pôte nu voiu ajunge, — mi-a remasu in se pretinulu si sperantia câ tu vei fi a mea, câ tu si numai tu vei fi mângaierea dilorulu mele. — Dulci fiintie numai voi poteti umplé golulu sufletului meu!!

X.

Mama, pretinu si amanta suntu trei persóne scumpe, cari in midiuloculu ori carei nefericiri suntu in stare se-ti dee mângaierea asceptata. Si cându gândescu la acestea 3 persóne sufletulu meu se umple de o sperantia cerésca, mânilé mele se in-cléstéza spre rogatiune, genuchii mei se indóe si aici pre culmea dealului cu privirea ratacita in nemarginire, cu fačia ardietôre si cu inim'a doiósa eu inaltiu rogatiunea mea câtra celu de susu pentru voi dulci fiintie ce a-ti indulcitu si mângaiatu vietia mea!

O câtu de alinatôre de doreri e rogatiunea! Câte suspine dureróse pieru depre buzele nóstre si in loculu acelor'a resaru cuvinte blânde si rogatóre adresate celui de susu. Rogatiunea te face fericitu in midiuloculu nefericiriloru. Vai de celu ce nu se pôte rogá! Vai de celu ce si-a pierdutu sperantia in Tine Domnedieule! — Vai de celu ce in midiuloculu fericiriloru s'ale paméntesci nu are tîmpu se se róge! Intaresce-te deci suflete alu meu! . . . Tu esci fericitu . . . câci eu me . . . rogu!

G. Simu.

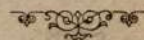
Linu 'mi trece . . .

Linu 'mi trece prin gândiri
Dulce resunare; —
Mergi alu primaverei cântu
Mergi in departare;

Mergi la cas'a unde vedi
Flóre lângă flóre;
Si o roza de-i vedeá,
Spune-i: salutare.

(H Heine.)

C. Morariu.

STAN'A DE VALE.

(Urmare.)

Se dice că mai dedemultu fetele de măritu s'au infașiatu la aste serbatori impreuna cu zestrele lor, o lada cu vestminte si alte pânzaturi, vaca, boi scl. si dându de barbatulu pre care i-a tramisu Domnedieu, cu convoirea parinților, tēnerii s'au logoditu si cununatu indata prin cutareva diatre preotii cei de față; éra dupa binecuvēntarea primita urmase nunt'a. O viētia naiva, sincera si nevinovata! Astadi inse cându lumea cea rea poftește zestre cătu de mari in schimb pentru pușina credintia, fetele nu-si mai presentéza zestrele nici de rusine. — Dara că tinerii 'si jóra credintia, si că parintii tractéza despre eventual'a casatoria a fiiloru lor, aceste suntu numai reliciulele tēmpuriloru nepetate inca de duhulu egoismului.

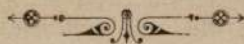
De unde 'si au originea aceste festivitati? O traditiune ne spune că pre tēmpulu invasiunii tatariloru pre la 1242 séu 1246 Romanii ardeleni si ungureni s'au aliatu in contra inamicului comunu. — Tatarii au datu navala Baitieniloru, dara in scurtu fura impinsi spre muntele Bihoru, si cându aru fi trecūdu in cea-alalta parte ardelenii i-au taiatu calea de scapare, asia ajungūdu intre dōue focuri tataru, perira pâna intr'uaulu. — Intru memori'a acestei stralucite invingeri si spre intarirea séu consolidarea fratietatii intre romānii ardeleni si ungureni s'au introdusu si se tiēnă pâna astadi serbatorile amintite, la cari participa in numeru preponderante ardelenii, dar' la cari suntu reprezentati in numeru considerabilu si ungureni.

In traditiunea reproducă, serbatoriloru amintite li-se atribue insemnatatea unor jocuri séu petreceri martiale. — Cautādu inse lucrulu mai deaprópe si luādu in consideratiune nimirile lor: tērgu de fete séu de datu, noi nu le potemu dá decâtu o insemnatate puru sociale; — si originea lor a li-o remite la tēmpurile, cându acesti munti au fostu pentru prim'a-data impoporati. — Fost'au Muntii Bihoreni, fia ori sub ce nume, cunoscuti Daciloru ori Romāniloru pre tēmpulu descalecarii, diu lips'a documentelor, nu se pōte eruá. Dara că au tinsu adapostu celoru impilati si goniti inainte si dupa migratiunea mare a popōreloru acést'a amu fi aplecati se o credemu si cându istoricii n'aru face amintire despre retragerea celoru batuti séu simpluminte goniti intre mării naturali, numiti cu terminu colectiv: munti. — Aici ei consolidati au formatu o tiēra necunoscuta in midiuloculu celei cunoscute. — Tulniculu, unu tubu lungu fabricatu din scāndurele, dōnge de bradu că de 1'5 m., le vesteá periculu, dilele de bucuria, pacea si linisea, amору, in-tristarea, gelea, compatimirea, dorerea, dorulu scl. cu unu cuvēntu tulniculu le-au fostu clopotielulu ce chiama la adorarea lui Domnedieu in baseric'a cladita de natura prin Domnedieu, trimbiti'a ce chiama la adunare spre a dá frontu cu inamiculu

care a cutezatu se strabata cu pasi nelegiuiti intre acesti muri... tulniculu a fostu totulu pentru tōte.

Casele in aceste locuri muntōse, afara de cele grupate in vāi, suntu prea indepartate un'a de alta, cum cereá acést'a prasirea vitelor. Crisciorii p. e. se estindu pre unu teritoriu cá la 6 miluri (45 km.). — Preotulu avēdu se provideze incalca si se prevede cu merinde. Asemene facu cei mai indepartati; cându au dorulu se asculte S. Liturgia in baserica. — Rudenii, amicii, cunoscutii, cum si tinerii nu se vedu unulu pre altulu tēmpu indelungatu. Este mirare că intre asemene; giurstari ómenii isolati s'au incercatu a conveni in anumite dile si a petrece impreuna?! La aste petreceri séu serbatori sociale tinerii se vedeáu, se cunoseáu si-si esprimáu simpatiele unulu față de altulu aici juráu credintia, eventualu se logodiáu si cununáu. — Aici cei mai de vrēsta amici, tovarasi séu camaradi se salutáu la intrevedere cu cordialitate, si se despartiáu cu credintia in Domnedieu, cu focu in inima, cu mai mare putere in vēne in speranti'a unei reintēlniri mai fericite. Adi tōte aceste le vedi numai in umbra, si déca totusi suntu maretie 'ti poti nichipui cum ele a trebuitu se fia la lumina. (Va urmá.)

Joanu Buteanu.

HIGIENA' A PERULUI.

— Studiu sciintificu. —

Firele de peru ale capulu isi au radacinele asiediate in desimea pielii. — Ele suntu formate din dōue parti: dintr'o parte esterióra formādu unu invelisiu incoloru, tubulosu si dintr'o parte interna formādu o materia cornōsa, mai multu séu mai pușinu colorata in castaniu, rosiiu, blondu séu negru. — Escesele, superarile etc. producu uscarea radacinei si caderea perului.

Analisa a determinatu că:

Perulu negru se compune: 1. din o materia animala formādu partea cea mai mare; 2. dintr'unu oliu albu concretu, in cantitate mica; 3. dintr'unu oliu negru, verdiiuu; 4. feru in stare de oxidatiune; 5. acidu de manganazu; 6. fosfatu de calce; 7. carbonate calcarōsa; 8. siliciu; 9 sulfu.

Perulu albu nu difere decâtu prin presenti'a fosfatului de magnesie care intra in compositi'a lui.

Perulu rosiiu presenta aceeași compositie, că si perulu negru, fara a gená substanti'a oleiōsa care este rosie.

Potu cu sigurantia afirmá, că nu potemu determiná o vērsta positiva la care perulu trebuie se inalbéscă.

De obicei in cepe a albi intre 40—45 ani, totusi am vedutu tineri cu perulu suru la vērsta de 25 ani si vice-versa, altii in vērsta de 55 ani, alu caroru peru lasa ici cólea a se zari câte unu firu albu.

Decoloratiunea perului depinde de colórea lui asia, că perulu negru este acelu ce albesce

mai curendu, pe cându acelu blondu resista mai multu, bine intielesu, cu fórte rare esceptii. Ocupatiunile spirituale, escesele in placeri, superarile mari. lucrari de cancelarie grabescu decolorarea perului, càci alteréza radacin'a care servece pentru a intretiéné firele de peru. — Accidente grave, emotiuni violente pricinuite de gróza, potu inalbí perulu intr'o nópte si chiaru in câteva óre — Am avutu insumi ocasi'a de a cunósce o dama in Bucuresci, care cuprinsa de o mare superare si culcandu-se sér'a cu perulu negru, s'a sculatu deminéti'a cu peru'u suru. — Ori-care aru fi starea de decoloratiune a perului, principiulu seu remâne totdéuna in radacina si este determinatu priu desiertarea secretiunei oleiulu animalu coloratu, care dà perului diferite colori.

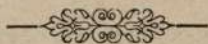
Colórea perului nu se schimba numai in albu. Asia Boudault citéza câte-va casuri, la care a observatu cà perulu blondu s'a schimbatu in negru. — Eu cunoscú o femeia in Tèrgu-Frumosu, care pâna la vèrst'a de 25 de ani au avutu unu peru blondu deschisu, apoi a trecutu in negru inchisu si atingèndu vèrst'a de aprópe 40 ani a trecutu in colórea rosie. Am cunoscutu unu barbatu in vèrsta de 60 ani, càrui'a 'i cadiuse din capu si din barba totu perulu albu si i-a crescutu unu peru negru. Perulu este celu mai imposantu ornamentu alu capului, elu póte dá cui-va o figura imposanta si vice-versa de a desfigurá pe cine-va, mai cu sèma pe femeia.

Cu totii dorimú si mai cu deosebire femeia doresce se aiba unu peru frumosu, luugu si desu astfeliu, cà ambele sexe intrebuintiéza feliurite pomedí, ape, spirturi etc. priu care 'si strica si 'si pierdu cu deseversire colórea perului. Unor'a le vine pofta de a'si ascunde vèrst'a séu de a nu fi banuiti cá in vèrst'a mai maintata, 'si vapsescu perulu astfeliu cà intrebuintiéda saruri de plumbu de cupru, de argintu in combinatie cu polisulfura de potasa, cu alce, séu cu acidulu pirogalicu spre a-i dá o colóre inchisa; pe altii fantasi'a fi indémna pâna intr'acolo, încátu isi decoloréda perulu inchisu, faciéndu-lu rosíu séu blondu prin apa de chlor.

Tóte aceste suntú fórte vatematóre nu numai perului, dar' chiaru si ràdàcinei lui care jóca faciá cu firele de peru acelasíu rolú, pe care 'lu jóca inim'a la ori-ce animalu. Perulu este supusu la mai multe bóle; printre bólele lui putemú numerá :

Alopecí'a (caderea perului); câte odata ea este generala si câte odata partiala — Caruntet'i'a, pâslirea perului cu alteratiunile ràdècinei. p. a. v. s. este o alteratiune a radacinei causata priu micodermi desvoltati in ghindurele si in radacine. Asprirea, uscarea si taierea perului suntú cauzate prin disparitiunea substantiei grase meduvóse.

(Va urmá.)

Cronica. — Asociatiunea transilvana p.

lit. si cult. pop. romanu 'si va tiéné adunarea generale estu anu in Sibíiu. Relative la acést'a primimu din partea Comitetului arangiatoriu urmatoriu: — *Avís.* — Pentru primirea óspetiloru si preste totu provederea arangiametului cu ocaసిunea adunarei generale a asociatiunei transilvane pentru literatur'a romána si cultur'a poporului románu, ce se va tiéné aici in Sibíiu la 19°/₂₅ Augustu a. c. s'a constituitu unu comitetu arangiatoriu de 40 de membrii. — Pre-cándu ne luámú voie a aduce acést'a la cunoscinti'a P. T. publicu spre orientare, totu-o ata ne vedemu îndemnatú a rogá pre P. T. publicu inca de pre acum, cà conformu dispositiuniloru ulterióre, ce se voru luá din partea comitetului in acést'a privintia, — se nu întârde la tèmpulu seu a ne responde promptu, cà ast-feliu se potemu fi in placut'a positiune a satisfice pre deplinu justeloru pretensiuni de buna primire. — Epistótele si preste totu esibitele, ce suntú menite pentru comitetulu arangiatoriu suntú a se adresá d.-lui presiedinte alu comitetului Dr. Joann Mog'a medicu in Sibíiu.

Din siedinti'a comitetului arangiatoriu, tiénuta in Sibíiu, la 6°/₁₈ Iuniu 1887. Dr. J. Moga m. p. presiedinte, Dr. R. Rosc'a m. p. secretariu.

Despartiametulu XI alu asociatiunei transilvane p. lit. si cult. pop. romanu si Reuniunea femeiloru romane selagiane 'si voru tiéné adunarele generali la 4

Augustu n. a. c. in comun'a Buciumu. Cu ace'a ocaసిune se voru distribuí premiele Despartiametului pentru unu economu incepatoriu si pentru invetiatorii, cari s'au distinsu in anulu scol. espiratu. — Se speréza cà ambele adunari voru fi forte interesante si binecercetate. — Sér'a se va tiéné unu concertu si balu cu tombola.

Monumentulu Tiarului Nicolae I. — Pre malulu Dunarei intre Reni si Ismailu, lângá manastirea sîntei Therapont'a, pre unde a trecutu Dunarea trupele rusesci in anulu 1827, se va pune monumentulu Tiarului Nicolae I. lucratu de Planowski si Hainowski. Monumentulu este o colóna piramidala de tuciu, impodobita cu tunuri turcesci si cu vulturi rusesci. Pe la unghiuri voru fi asiediate tunurile luate dela turci in anulu 1827.

Necrologu. — *Corneli'a Cirlea nascuta Basiota* sufletulu de socie celu mai curatu, celu mai sinceru, celu mai iubitoriu, inim'a de fica cu iubirea cea mai devotata si esemplara, nepót'a, verisiór'a, nor'a, cumnat'a si amic'a cea mai buna, in fraged'a ei viétia de 24 ani, si o fericita viétia conjugala de 6 ani, dar' dupa mistuitoire suferintie a unui morbu îndelungatu, in 17 Iuniu a. c. n. la 8 óre demanéti'a si-a datu nobilulu seu sufletu in mânilé Creatoriului — deplânsa de sociulu ei Mihaiu Cirlea, notariu publicu, — de parentii Basiliu Basiot'a, jude reg. si soci'a s'a nasc. Amalia Szabó, — de unchiulu seu Petru Basiota, — de bun'a s'a Eudochia Basiota, — de sor'a s'a Amali'a Cirlea, — de verisiór'a s'a Irma Remetei, — de verii Emiliu, Eudochitia si Vasilie Basiota, — de cumnati si cumnatele Samoilu, Nicolau, Mariti, Joann, Eufrosina, Petru si Josifu Cirlea s. a. — Fia-i tierin'a usióra si memori'a beneventata !!

Bibliografia. — **Biblioteca pentru tine-rimea romana,** apare in Cernautiu brosiurata. Brosiurile suntú edate de „societatea pentru cultur'a si literatur'a romána din Bucovin'a“ si urmarescu nobilulu scopu de a respandi càtu mai multu si mai multu gustulu de cetitu prin piese acomodate. — Brosiur'a I.: Craisorulu sier-piloru. — Fètu frumosu cu pèrulu de aur. — Legend'a privighitórei — Cinci pâni. — Miór'a. — Brosiur'a II.: Imparátés'a furata. — Fat'a moşnégului. — Comór'a lui Pintea. — Cum se scóte seraci'a din casa. — Movil'a lui Burcelu. — Brosiur'a III.: Baetu-seracu. — Feciorulu Dediului. — Balaurlu cu 12 capete. — Balaurlu. —